

Turbuly Éva

Mollay Károly és a Soproni Szemle

Az 1990-es évek elején találkoztam személyesen a névről és munkáiból már korábban ismert tudóssal, akiről egyetemi éveim alatt a német tanszék kiemelkedő tudású és szigorú professzoraként hallottam. A Soproni Szemle szerkesztése és a levéltárban akkoriban útjára indított forráskiadvány-sorozat révén közeli munkakapcsolatba kerültünk. A személyes találkozások, a közös munka során hamar megtanultam becsülni fáradhatatlan munkabírását, fiatalos szellemét, erkölcsi és szakmai következetességét.

Az évtizedek során Mollay Károly tanárként, nyelvészként, történészként és szerkesztőként rendkívül sokszínű életművet épített fel, amelyből ez alkalommal a Soproni Szemléhez fűződő sok évtizedes kapcsolatát szeretném kiemelni. Az anyaggyűjtés során többek között felhasználtam Jankó Ferenc néhány adatát,¹ valamint Domonkos Ottónak a Szemle 2005. évi 1. számában megjelent, a folyóirat 1955. évi újraindulásával foglalkozó tanulmányát.² Mollay Károly főszerkesztői levelezése sajnos csak töredékesen, az 1990–93 közötti évekre vonatkozóan került be a levéltárba. Mivel a vaskos dosszié kérésére 2014-ig kutatási korlátozás alá esik, adatait nem tudtam felhasználni. Ha a teljes levelezés hozzáférhetővé válik, bizonyos, hogy számos új információval szolgál majd a cikk tárgyára vonatkozóan. Nagyon informatív volt a Soproni Szemle már levéltárban őrzött iratai között Csatkai Endre és Mollay Károly levelezése az 1950-es évek közepétől az 1960-as évek végéig.³

A fontosabb életrajzi adatok ismertetése mellett arra kívánok kitérni, mit jelentett a Soproni Szemle számára Mollay Károly az 1937 és 1997 között eltelt 60 évben. Milyen szerepet játszott történeti és módszertani munkák szerzőjeként, az újraindítás kezdeményezőjeként és egyik motorjaként? Hogyan segítette Csatkai Endrét annak főszerkesztősége alatt, végül, de nem utolsósorban pedig hogyan határozta meg személyisége a Szemle arculatát, tartalmát az évtizedek során? Természetes, hogy e hatás főszerkesztősége éveiben volt a legmarkánsabb.

Néhány életrajzi adat Mollay Károlyról: 1913. november 14-én született, soproni iparos-paraszti családból. Anyanyelve német volt, magyarul az óvodában tanult meg. A kétnyelvűség, a nyelvjárások ismerete a későbbiekben a nyelvész számára felbecsülhetetlen értékű adomány volt. Hat évtizeden keresztül „szolgált vissza” sokszorosan e támogatást útra bocsátó közösségének – folyamatos figyelme, helytörténeti, nyelvtörténeti munkái, tanítványai, s nem utolsósorban a Soproni Szemle 25 éves szerkesztése révén. Hogy utóbbi mekkora folyamatos készenlétet, időt és energiát igénylő vállalkozás volt, kívülálló számára nehezen felmérhető.

Édesapja, a vasárugyár géplakatososa nem élte túl a háború első évét, édesanyja örökölt földjein és szőlőiben gazdálkodva nevelte fel árván maradt fiait, Jánost és Károlyt. Az elemi iskolát a soproni Széchenyi István Reálgimnázium követte. Mollay Károly tehetsége több, egymástól távol eső területen is megmutatkozott. Kitűnő matematikus és fizikus, Horváth József rajziskolájának tehetséges növendéke volt. Végül a kitüntetéses érettségét követően 1932-ben az Eötvös Collegiumba jelentkezett német–francia szakra.

1937-ben szerzett diplomát, majd egy évvel később bölcsészdoktori oklevelet. Disszertációját a soproni családnevekről írta. 1940-ig gyakornok, majd tanársegéd az egyetemen,

¹ Lásd Jankó Ferenc cikkét jelen számunkban: A Soproni Szemle tudományometriai vizsgálata (1937–2004).

² Domonkos Ottó: A Soproni Szemle 50 éve. A folyóirat újraindítása 1955-ben. SSz.59. (2005) 3-26.

³ SL XXVII/13. 1-3d.

később gimnáziumi tanár Salgótarjánban, Pestszentlőrincen, Budapesten. 1941-től a Teleki Intézet munkatársa, 1942-től egykori intézetében, az Eötvös Collegiumban tanít. 1944-ben egyetemi magántanári képesítést szerzett német nyelvtudományból a budapesti egyetemen, a miniszteri megerősítés azonban a háborús események miatt elmaradt.

1944 májusában a galíciai frontra került. 1945-ben Ausztriában szovjet fogságba esett, ahonnan 1948 karácsonyán érkezett haza. Kisebb kitérők után 1954-től nyugdíjazásáig az ELTE német tanszékén docens, majd 1977-től egyetemi tanár. Régi német irodalmat, német leíró nyelvtant és nyelvtörténetet adott elő. 1960-ban kandidátusi, 1975-ben akadémiai doktori fokozatot szerzett, 1971 és 76 között tanszékvezető volt. Nyelvtörténeti munkásságának csúcsa akadémiai doktori értekezése, az 1982-ben nyomtatásban is megjelent *Német-magyar nyelvi érintkezések a XVI. század végéig* című munkája volt.

1984-ben, 71 évesen vonult nyugdíjba, az egyetemen és az Eötvös Collegiumban azonban a 90-es évek derekáig megtartotta történészek és levéltárosok számára német paleográfiai óráit. A soproni városi kancellária középkori német nyelvű anyagának vizsgálata során vált a korai újfelnémet paleográfia nemzetközi hírű szakértőjévé. 1962-től vezette a *Magyarországi korai újfelnémet szótár* munkálatait – nem rajta múltott, hogy a vállalkozás a mai napig nem látott napvilágot. Publikációinak száma meghaladja a 300-at.⁴

Helytörténeti irányú kutatásait elmondása szerint a soproni családnevekről írott disszertációja indította el. Ismernie kellett hozzá ugyanis az egyes családok történetét, amelyekhez várostörténeti kérdéseket kellett megoldani. A nyelvtudóst szülővárosa iránti szeretete Sopron története és a Soproni Szemle felé fordította, tudományos munkásságának és alkotói energiáinak jelentős részét áldozta e tárgyra. A soproni helytörténetírás legidőszerűbb feladatának egyrészt a forráskiadást, másrészt az egyes források feldolgozását tartotta. Sopron az egyetlen hely Magyarországon – mondta –, ahol a szinte teljességében fennmaradt iratanyagnak köszönhetően a középkortól kezdve feltárhatók egy város történetének legapróbb részletei. E feltárásban oroszlánrészt vállalt.

A helytörténész Mollay Károlyt Környei Attila méltatta a Soproni Szemle hasábjain.⁵ Az ő helytörténeti életműve – írta Környei – nem egyszerűen rövidebb, vagy hosszabb tudományos súlyú dolgozatok közzétételét jelentette, hanem életcél és annak megvalósítását. Azon kevés szaktudós közé tartozott, aki pályafutása legelején tudott magának részletes életprogramot, tudományágának fejlődési irányvonalat adni. Nagyon korán, 1938/39 során jelentette meg Maár Károllyal közösen a Soproni Szemle hasábjain két részben ma is alapvető munkáját, „A soproni és Sopron megyei helytörténetírás módszere s feladatai”-t, majd 1943-ban a folytatást „Újabb szempontok a helytörténetírás műveléséhez” címmel.⁶ 1939-ben fiatal tudósként Belitzky János megyetörténeti munkáját bírálva bátran kiállt elvei mellett, leszögezve, hogy a helytörténet nem az országos történet lecsapódása, célja nem annak példákkal való illusztrálása, sem a kisebb-nagyobb helyi események, források kicsemegezése. Megvannak a maga sajátos, külön feladatai, amelyeket a forrásanyag lehető legteljesebb feltárásával kell a lehető legmagasabb tudományos

⁴ Turbuly Éva: Mollay Károlyra emlékezve SSz. 51. (1997) 193–198. Az életrajzi adatok forrásai: Mollay Károly életrajza 1969. november, kézirat; Mollay Károly: Anyanyelvi önéletrajzom: Anyanyelvünk vonzásában Nyelvtudósok, nyelvészek és nyelvművelők Győr-Moson-Sopron megyében Győr, 1997., 134-136; Hiller István: Mollay Károly 70 éves: SSz. 37. (1983) 325-327; Mollay Károly: Ajánlás: Sopron és környéke 1922–1990 Korrajz és családi lexikon Főszerkesztő: Sarkady Sándor, Mécs László Lap- és Könyvkiadó Bp, 1992, 7–13; Mollay Károly: Amikor a Kaukázusban orvos voltam: Soproni Füzetek 1993 (Szerk.: Sarkady Sándor) 231-266.

⁵ Környei Attila: Gondolatok a helytörténész Mollay Károlyról SSz. 51.(1997) 199-203.

⁶ SSz. 2. (1938) 273-288., 3.(1939) 17-23. és 7. (1943) 161-170.

színvonalon megoldani, hogy aztán eredményeivel beépülhessen a nemzeti történelembe, formálva, pontosítva azt. Vallotta, hogy a helyismeret, helytörténet művelése nem egyes emberek, hanem munkaközösségek feladata kell, hogy legyen. Egy ilyen munkaközösség lehetőségét látta az előző évben megindult Soproni Szemle körül, hova Heimler Károly hívta meg munkatársnak. A kérdés élete végéig foglalkoztatta, ezt mutatja késői közleménye, a *Helytörténetírás Kinek? Minek?*, amely a levéltári délutánok 1993-ban tartott nyitóelőadásának nyomtatásban megjelent változata volt.

Helytörténeti munkásságának meghatározó részét a Soproni Szemle hasábjain publikálta. Nem lehet azonban említésen kívül hagyni a Csatkai–Dercsényi féle topográfiába⁷ írt város- és megyetörténeti összefoglalóját, ami ma is megkerülhetetlen alapmű a kutatók számára, Kottanner Jánosné emlékiratait⁸ és élete utolsó éveiben a *Sopron város történeti forrásai* sorozat három kötetét, az *Első telekkönyvet* (1480–1553), *Moritz Pál kalmár üzleti könyvét* (1520-1529), valamint *Hans Seyfridt házipatikáját és ecetes könyvecskéjét* (1609–1633).⁹

A folyóirat munkatársi gárdájának, majd szerkesztőbizottságának a kezdetektől meghatározó személyisége volt. Első közleménye 1938-ban jelent meg Adalékok Sopron régi helyrajzához címmel, utolsó nagylélegzetű tanulmánya, az Egy évtized soproni külkereskedelmének társadalomtörténeti háttere (1483–1489) 1995-ben. Utoljára az 50. évfolyam beköszöntő szavait olvashattuk tőle 1997-ben. A 60 éves aktív jelenlét, a 25 éves főszerkesztőség, az összességében 1070 oldalt, 254 közleményt felölelő írásos publikáció tette Mollay Károlyt szerzőként és szerkesztőként egyaránt – Jankó Ferenc szavaival – a Soproni Szemle történetének valószínűleg örökre legmeghatározóbb alakjává. A fiatal tanár aktivitását, egyben megbecsültségét jelezte, hogy Verbényi Lászlóval együtt neve hamarosan állandó munkatársként jelent meg, majd 1943-tól mindketten a szerkesztőbizottság tagjai lettek. Számos kisebb-nagyobb cikk, recenzió jelent meg tollából. Szerzőként elsősorban Sopron és a vármegye középkori, korai újkorai társadalom- és településtörténete foglalkoztatta, emellett módszertani keretet kívánt nyújtani a helytörténetírás számára. Több vitát indított el a lap hasábjain, szinte minden jelentősebb tudományos vita a személyéhez kötődik. Ilyen volt a már említett Belitzky-féle, a vármegye középkori története kapcsán, amely komoly sértődést váltott ki a megye vezető köreiből, az Ödenburg-vita 1955-56-ban, a helyrajzi neveink védelméről szóló a 60-as évek második felében. Végül a 90-es évek fordulóján a címervitában is véleményt nyilvánított.

Főszerkesztőként sokáig „csak” könyvismertetéseket publikált. Ennek két oka lehetett. Egyrészt nem tartotta etikusnak, hogy szerkesztőként saját munkáival töltse meg a Szemlét, másrészt erre az időszakra esett egyetemi tanszékvezetősége, akadémiai doktori disszertációjának elkészítése. E munka részeként publikálta a 60-as évek végén „Többszervezés a középkori Sopronban” című többrészes tanulmányát. A nagy számú könyvismertetés, bírálat is szorosan hozzátartozott a már említett életprogram megvalósításához, melynek egyik fontos célkitűzése volt a helyi, honi és külföldi szakirodalom naprakész nyilvántartása. Nagyon komolyan vette ezt a

⁷ Mollay Károly: A vármegye történeti vázlata 1848-ig (Különös tekintettel Sopron és a megye műemlékeire) 37-95. In: Magyarország műemléki topográfiája II. kötet, Győr-Sopron megye műemlékei I. rész Sopron és környéke műemlékei szerk. Dercsényi Dezső, írták: Csatkai Endre et al. Bp., 1953., 1956²

⁸ A korona elrablása: Kottanner Jánosné emlékirata 1439–1440. Bp. 1978. 106.

⁹ Első telekkönyv/Erstes Grundbuch 1480-1553. Sopron város történeti forrásai A/sorozat 1. kötet Sopron, 1993. (1994) 235., Das Geschäftsbuch des Krämers Paul Moritz/Moritz Pál üzleti könyve 1520-1529. Sopron város történeti forrásai B/sorozat 1.kötet Sopron, 1994. 99., Hausarznei-und Essigbüchlein von Hans Seyfridt/Hans Seyfridt házipatikája és ecetes könyvecskéje 1609-1633. Sopron város történeti forrásai B/sorozat 2. kötet Sopron, 1995. 139.

feladatot. Bírálatai soha nem maradtak formálisak, gyakran önálló kis tanulmányá váltak.¹⁰ Csaknem valamennyi tartalmazott tárgyi-módszertani kiegészítéseket.

Főszerkesztőként 1977-ben jelentkezett először hosszabb tanulmánnyal a három középkori városházáról. Érdeklődésének sokszínűségét jelzik cikkei az olasz művelődési kapcsolatokról, zenetörténeti témáról, Kőszeg 1532. évi ostromáról. Nyugdíjba vonulását követően a tanulmányok száma megszorodott. Ennek oka, hogy több ideje szabadult fel soproni témái számára, másrészt szerepet játszhatott benne az a 80. születésnapja alkalmából készült interjúban említett gondolat, mely szerint: „Koromnál fogva azonban nagy terveket már nem szöhetnek. Mivel az idő véges, az apróbb eredményeket máris publikálom, azért, hogy valami legalább meglegyen. Egy csomó dolog van készülöben...”¹¹ Az „apróbb” eredmények ebben az esetben olyan tanulmányokat jelentettek a Szemle hasábjain, mint a Kovácsok utcája topográfiája három vaskos fejezete, és a már említett Egy évtized külkereskedelmének társadalomtörténeti háttere.

Visszatérve a Szemle sorsához, Mollay Károly nevéhez fűződik az újraindítás felvetése is 1953-ban, a SÜH keretében szervezett nyári egyetem várostörténeti előadásán. Csatkai Endre emlékezik meg arról, hogy „Mollay Károly egy előadásában oly meggyőző erővel szállt síkra mellette, hogy a hallgatóság percekig tüntetett az eszme megvalósításáért; meg is volt az eredménye, a városi tanács végrehajtó bizottsága vette kezébe az ügyet és 1954 közepén a Szemle újjászervezését megkezdték.” Amikor 1955 elején valóssá vált a veszély, hogy egy Győr-Sopron megyei kulturális folyóirat elindításával akarják megtorpedózni a már sínen levő Szemlét, az ő utánajárásával sikerült a végleges engedély-okiratot kijárni.¹²

Neve leendő főszerkesztőként is felmerült. Az illetékesek választása azonban előbb Peéry Rezsőre, végül Csatkai Endrére esett. A Szemle körüli csatározások, intrikák, amelyek testvérét, a szervezésben aktív szerepet játszó Jánost is érintették, nem akadályozták meg Mollay Károlyt abban, hogy segítse, támogassa az új főszerkesztő munkáját, akihez azonos szakmai és erkölcsi alapelveken nyugvó szeretetteljes barátság kötötte. A zavartalan együttműködés meggyőző bizonyítéka, hogy már az első számban olvasható volt „A régi és az új Soproni Szemle” címmel elemző, a szerkesztők és a leendő szerzők számára egyaránt irányt és programot mutató cikke arról, milyennek képzei el az újrainduló folyóiratot. Csatkai Endrével folyamatos, heti levelezésben álltak. Leveleikből kiderül, hogy gyakorlatilag minden cikket, a szerkesztés, nyomtatás és terjesztés során felmerült összes problémát megbeszéltek. Mollay tárgyilagos, kimerítő elemzést, kritikát adott a megjelent számokról, valódi és egyenrangú társa volt a főszerkesztőnek a másfél évtizedes közös munka során. A megszólítás általában Kedves Bandi bátyám, olykor Tisztelendő Nagyúr, Nékem bizodalmas jó uram. Az aláírás legtöbbször Karcsi és családja, de olvashatjuk a Carolus m.p. egyetemi tanító kitélt is. Visszafelé Kedves Karcsim, Domine bevolens, Mollay Káro úrnak a megszólítás. „Bion mondom nagy örömet okozott manu propriád...” írta egy másik alkalommal Csatkai. A szeretetteljes hang nem zárta ki a tárgyilagos bírálatot: „Én legutóbbi levelemben nem azt írtam, hogy elkorcsosult a Szemle, hanem néhány cikkről megírtam, hogy nem jók. Írtam én már dicsérő szavakat is. Kritikámban, amely köztünk maradt, mindig a Szemle javításának szándéka, semmi más nem vezetett. Én a hibásra, rosszra

¹⁰ Környei A.: i. m. 201.

¹¹ G. Szende Katalin: „Én most is minden nap Sopronban vagyok...” Születésnap beszélgetés Mollay Károllyal: SSz. 47. (1993) 296-305.

¹² Domonkos O.: i.m. 4., 14-16.

nem mondom azt, hogy jó.”¹³ Máskor: „Részemről nem áldozat, ha lemegyek Sopronba szerkesztőbizottsági ülésre, hanem szükséglet, hogy előbbre vihessem a magam módján is a Szemle ügyét; meg lehetőség, hogy hazakerülhessek, megint megnézhessenek valami részletet a városban, a városi levéltárban, frissítsem az emlékeimet, ami nélkülözhetetlen egy olyan kutatónak, aki kerületi rendőrkapitányok előadójának kegyéből évente egyszer, ha jól megy kétszer utazhat a saját szülővárosába.”¹⁴

Csatkai Endre halálát követően megbízott, majd teljes jogú főszerkesztő volt 25 éven keresztül. Ahogy már említettem, a korszak levelezése sajnos még nem hozzáférhető. A megjelent számok, évfolyamok tartalma, egyéb források alapján lehet képet rajzolni erről az időszakról, a nehézségekről. Hogy ilyenek voltak, tanúsítja egy jegyzőkönyv, mely szerint 1980-ban a Szemle költségvetését 30%-kal csökkentették; a különbözetet a Városszépítő Egyesület próbálta kipótolni. Felmerült, hogy gyengébb minőségben, rosszabb papíron jelenjék meg a lap. Ezt elvetve Mollay Károly és Hiller István felajánlották, hogy a minőség és a Szemle megjelenése érdekében lemondanak szerkesztői tiszteletdíjukról. Ugyanezen a rendkívüli elnökségi ülésen fogalmazta meg Mollay Károly, hogy hasonló típusú folyóirat (akkor, 1980-ban), nincs több Magyarországon. 34 évfolyamával külföldön is tekintélyt vívott ki magának. Igen széles értelemben, az élet minden területét figyelembe véve művelte a helytörténetet. A szerkesztőség alapelve Heimler óta, hogy nem fogadnak el minden cikket. Ezzel elérték, hogy minden magyar történeti munkában, bibliográfiában számon tartják a Szemlét, szakmunkák bőségesen idézik cikkeit. Ugyanakkor gondot jelent, hogy sok fontos témára nehéz megfelelő színvonalú szerzőt találni.¹⁵ Egy 1981. április 17-i szerkesztőbizottsági ülésen készült feljegyzésből az derül ki, hogy főszerkesztőként határozott elképzelései voltak arról, milyen segítséget vár a szerkesztőség egyes tagjaitól. Elsősorban megadott tárgyú cikkek megírását kérte, illetve mások munkáinak lektorálását. Már Csatkaival folytatott levelezéséből is kiderült, hogy az írást tartotta a szerkesztőség legfontosabb feladatának, nem volt jó véleménnyel a szerkesztőségi tagság dicsfényében fürdőző, ámde az asztalra keveset, vagy színvonalatlan munkát lerakó munkatársokról. Arról, hogy a főszerkesztő személye milyen módon hatott a megjelent cikkek tematikájára, Jankó Ferenc ír. Annyi azonban elmondható, hogy a Szemle a Csatkai-érához képest szerkesztősége idején szikárabb, „tudományosabb” lett. Részben egyéniségéből, részben abból eredően, hogy nem a városban élt, kevesebb lett a tudományos igényű „kis színes” közlemény, amelynek Csatkai utánozhatatlan mestere volt.

A rendszerváltás idején Mollay Károly a napi politikát távol tartva, a Szemle és Sopron érdekében végzett munkát megbecsülve segítette át a lapot a felmerülő nehézségeken. Ezekben az években számos, a szerkesztés napi feladatain túlmenő kérdést kellett megoldani. Ilyen volt a kiadás anyagi alapjainak biztosítása, amely végül továbbra is a város támogatásával, de új jogi formában, a Soproni Városszépítő Egyesület által kezdeményezett Soproni Szemle Alapítványon keresztül valósult meg. Nyomdaváltás történt, jelentős energiákat kötött le az előfizetők számának megtartása, sőt növelése.

Ami szerkesztési elveit illeti, ezek nem változtak az évtizedek során. Minőségpárti volt, a jót elfogadta, tűzön-vízen át támogatta, a rosszat, nem tökéleteset barátainak sem nézte el. Egy lektori vélemény kapcsán írta még Csatkai Endrének: „Amicus est Plato, sed magis amica est

¹³ SL XXVII/13. Mollay Károly levele, Budapest, 1965. május 22.

¹⁴ Uo. Mollay Károly levele, Budapest, 1961. február 20.

¹⁵ SL XXVII/13. 2.d. Jegyzőkönyv a Soproni Városszépítő Egyesület 1980. július 22-iki rendkívüli elnökségi üléséről.

veritas.”¹⁶ Még Házi Jenő is megorrolt rá, annak ellenére, hogy munkásságát nagyra becsülte és a háború után mindent elkövetett azért, hogy politikai „megbízhatatlansága” ellenére megjelenhessen a folyóirat hasábjain. Csatkainak írt leveleiben többször kitért arra, hogy a 70 éves tudóst méltó módon kell köszönteni a Szemlében. A középkori városi könyvek egyike, a Bírósági könyv (Gerichtsbuch) Házi által tervezett kiadásának lektori véleményében azonban Házi közreadásának erényei mellett a hibákat, változtatni valókat is felsorolta, amit a nagy tudású levéltáros annyira a szívére vett, hogy többet nem publikált a Szemlében.

A szerkesztőségi ülésekre betegségét megelőzően még 80 évesen is leutazott. A napi kapcsolattartás továbbra is a helyi munkatársakkal, elsősorban Hárs Józseffel folytatott levelezés révén bonyolódott. Meghatározta a lap arculatát, fáradhatatlanul végezte a szerkesztés, javítás rabszolgamunkáját, tartotta a kapcsolatot az olykor nehezen kezelhető, késlekedő szerzőkkel. Ugyanakkor a tőle megszokott szilárdsággal, állhatatossággal védte a Szemle színvonalát, távol tartva a mindennapok változó értékítéletétől, a múltó, ám divatos témáktól és szerzőiktől. Történeti és emberi ítélőképessége nagy szerepet játszott abban, hogy a Szemle országosan ismert és elismert folyóirat lett és maradhatott annyi éven át.

1995 novemberében, már súlyos betegen írta: „Most készülök levelet írni Ádám Antalnak, amelyben véglegesen lemondok szerkesztői tisztemről. Tegnap, 82. születésnapomon jutottam erre az elhatározásra: 25 évig nagy lelkesedéssel, örömmel szerkesztettem a Szemlét, mostanra belefáradtam... Viszont nem tartanám becsületes dolognak, hogy az 1996/1. számtól kezdve is én szerepeljek szerkesztőként, mikor a munkát már teljes egészében Magának kell vállalnia. Ami erőmből maradt, azt csak saját munkáim tető alá hozására kívánom fordítani.”¹⁷

1991-ben Révai Miklós-díjjal, 80. születésnapján a Köztársasági Érdemrend középkeresztjével, 1995-ben Pais Dezső-díjjal ismerték el több mint fél évszázadot felölelő munkásságát. Sopron legmagasabb elismerését, a díszpolgárságot 1996 decemberében kapta meg. A cél, a hajtóerő azonban soha nem a díj, az elismertség, hanem maga a feladat volt – mondta a már idézett interjúban. „Nálam a munka, vagy amit publikálok, az önmegvalósítás eszköze és független attól, hogy azt most elismerik, vagy sem. Boldog vagyok, hogy végső soron egész életemben azzal foglalkoztam, ami a hobbim volt.”

¹⁶ Uo. Mollay Károly levele, Siófok, 1961. július. 20.

¹⁷ Mollay Károly levele a szerzőnek, Budapest, 1995. november 15.